PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI
ISSN: 3060-4923 Impact Factor –7,212

TIKUVCHILIK TA’LIMIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA AMALIY KO‘NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH

Usmonova Ziyoda Abdullayevna
Qo‘qon shahar Pedagogika texnikumi
tikuvchilik va maxsus fanlar o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada pedagogika texnikumlarida tikuvchilik va maxsus fanlarni o‘qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish, o‘quvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish hamda amaliy ko‘nikmalarini shakllantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, ishlab chiqarish bilan integratsiyalashgan ta’limning afzalliklari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari hamda sifatli mutaxassis tayyorlashdagi o‘rni tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: tikuvchilik ta’limi, kasbiy kompetensiya, pedagogik texnologiyalar, amaliy ko‘nikma, innovatsion ta’lim, ishlab chiqarish amaliyoti, sifat menejmenti, raqamli texnologiyalar.

Kirish

Mamlakatimizda yengil sanoat tarmog‘ini modernizatsiya qilish, ishlab chiqarish hajmini oshirish va eksport salohiyatini kengaytirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar malakali tikuvchilik mutaxassislariga bo‘lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda. Shu sababli pedagogika texnikumlarida tikuvchilik va maxsus fanlarni zamonaviy talablar asosida o‘qitish, o‘quvchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Tikuvchilik ta’limining asosiy maqsadi o‘quvchilarda kiyim konstruksiyasini yaratish, gazlamalarni tanlash, bichish, tikish texnologiyalarini qo‘llash hamda tayyor mahsulot sifatini nazorat qilish bo‘yicha puxta bilim, ko‘nikma va malakalarni shakllantirishdan iborat. Ushbu maqsadga erishishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati

Bugungi kunda ta’lim jarayonida innovatsion yondashuvlardan foydalanish o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, kasbiy tayyorgarligini mustahkamlash va ta’lim samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Tikuvchilik ta’limida quyidagi pedagogik texnologiyalar samarali hisoblanadi:

- interfaol metodlar;
- loyihaviy ta’lim;
- muammoli ta’lim;
- keys-stadi usuli;
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalari;
- elektron ta’lim resurslari;
- kompetensiyaviy yondashuv.

Mazkur texnologiyalar o‘quvchilarni ta’lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Ayniqsa, loyiha asosida o‘qitish usuli o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

Masalan, “Kiyim modelini yaratish” loyihasi davomida o‘quvchilar model tanlash, eskiz tayyorlash, andaza yaratish, gazlamani tanlash va tayyor mahsulotni tikish bosqichlarini mustaqil amalga oshiradilar. Natijada nazariy bilimlar amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashadi va mustahkamlanadi.

Tikuvchilik fanlarini o‘qitishda amaliy mashg‘ulotlarning o‘rni

Tikuvchilik yo‘nalishidagi fanlar amaliy xarakterga ega bo‘lgani sababli mashg‘ulotlarning asosiy qismi laboratoriya va ustaxona sharoitida tashkil etiladi.

Amaliy mashg‘ulotlarda quyidagi faoliyat turlari amalga oshiriladi:

- gazlamalarning xususiyatlarini o‘rganish;
- o‘lcham olish va andaza tayyorlash;
- gazlamalarni to‘shash va joylashtirish;
- bichish ishlarini bajarish;
- tikuv mashinalarida ishlash;
- mahsulotga yakuniy ishlov berish;
- sifat nazoratini amalga oshirish.

Bunday mashg‘ulotlar o‘quvchilarda aniqlik, mas’uliyat, mehnatsevarlik va kasbiy mahorat kabi sifatlarni shakllantiradi. Shu bilan birga, texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilish ko‘nikmalari ham rivojlanadi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish

Raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Tikuvchilik fanlarini o‘qitishda kompyuter dasturlari va elektron resurslardan foydalanish o‘quvchilarning zamonaviy ishlab chiqarish talablari darajasida tayyorlanishiga imkon yaratadi.

CAD/CAM tizimlari yordamida:

- andazalar yaratish;
- kiyim modellarini loyihalash;
- gazlama sarfini hisoblash;
- avtomatik joylashmalar tayyorlash;
- ishlab chiqarish jarayonlarini boshqarish mumkin.

Shuningdek, elektron darsliklar, videodarslar va virtual laboratoriyalar o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Ishlab chiqarish bilan integratsiyalashgan ta’lim

Kasbiy ta’lim samaradorligi amaliyot bilan chambarchas bog‘liq. Shu sababli pedagogika texnikumlari tikuvchilik korxonalari bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yishlari zarur.

Ishlab chiqarish amaliyoti davomida o‘quvchilar:

- zamonaviy tikuv uskunalarida ishlashni;
- texnologik jarayonlarni tashkil etishni;
- korxona hujjatlarini yuritishni;
- mehnat intizomiga rioya qilishni;
- mahsulot sifatini nazorat qilishni;
- jamoada ishlash ko‘nikmalarini egallaydilar.

Natijada o‘quvchilar real ishlab chiqarish muhitiga moslashadi va kasbiy tajriba orttiradi.

Sifat menejmenti va kasbiy kompetensiyalar

Bugungi kunda sifat menejmenti tamoyillarini bilish har bir mutaxassis uchun muhim hisoblanadi. Tikuvchilik ta’limida o‘quvchilar mahsulot sifatiga ta’sir etuvchi omillarni tahlil qilish, nuqsonlarni aniqlash va ularni bartaraf etish usullarini o‘zlashtirishlari lozim.

Kasbiy kompetensiyalar quyidagi tarkibiy qismlarni o‘z ichiga oladi:

- kasbiy bilimlar;
- amaliy ko‘nikmalar;
- axborot bilan ishlash madaniyati;
- muloqot kompetensiyasi;
- mustaqil qaror qabul qilish;
- mas’uliyat va intizom;
- ijodiy yondashuv.

Mazkur kompetensiyalar mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashning asosiy mezonlari hisoblanadi.

Xulosa

Pedagogika texnikumlarida tikuvchilik va maxsus fanlarni o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash, amaliy mashg‘ulotlarni takomillashtirish hamda ishlab chiqarish bilan integratsiyani kuchaytirish ta’lim sifatini oshirishning muhim omili hisoblanadi. O‘quvchilarda kasbiy kompetensiyalar va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish orqali yengil sanoat tarmog‘i uchun malakali, ijodkor va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”.
3. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent.
4. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent.
5. Kasbiy pedagogika va innovatsion ta’lim texnologiyalari bo‘yicha o‘quv qo‘llanmalar.
6. Tikuvchilik buyumlarini loyihalash va ishlab chiqarish texnologiyasi bo‘yicha ilmiy manbalar.
7. Yengil sanoat texnologiyasi bo‘yicha zamonaviy o‘quv adabiyotlari